

DET KONGELIGE
KUNNSKAPSDEPARTEMENT

Riksrevisjonen
Postboks 8130 Dep
0032 OSLO

Mælen, Ove

Unntatt offentlighet, jf. offl. § 5
andre ledd, jf. rr. lov §18 andre
ledd

Deres ref

Vår ref
13/4213

Dato
20..09.13

Tilskudd til private høyskoler

Vi viser til e-post sendt av Riksrevisjonen 11. september d.å. der det bes om oversendelse av opplistet dokumentasjon i forbindelse med revisjonen av tilskudd til private høyskoler.

1. Referat fra det felles dialogmøte med de private høyskolene avholdt 2011–2013

Felles dialogmøte er et dagsseminar hvor departementet redegjør for statens krav til private høyskoler og overordnede konklusjoner fra departementets tilstandsrapport, samt at utvalgte høyskoler gir presentasjoner på aktuelle temaer. Det skrives ikke referat fra de felles dialogmøtene. Vi har derfor vedlagt invitasjonsbrev og program for det felles dialogmøte for hvert av årene i perioden 2011–2013 (vedlegg 1–5). Jamfør ellers punkt 3 om oppfølging av de private høyskolene.

2. Siste versjon av retningslinjer for forvaltning av denne tilskuddsordningen

Retningslinjer for forvaltning av statstilskudd til private høyskoler ble fastsatt 21. desember 2004 (vedlegg 6) og trådte i kraft 1. januar 2005. Kunnskapsdepartementet har påbegynt en revidering av retningslinjene og planlegger å ferdigstille dette arbeidet i løpet av 2014. Departementet vil oversende de nye retningslinjene til Riksrevisjonen når de er ferdigstilt.

3. Oppfølging

Per i dag er det totalt 3 private vitenskapelige høyskoler og 20 private høyskoler som mottar tilskudd fra KD.

Oppfølging i 2011

I 2011 ble det foretatt formalkontroll av foreløpig årsregnskap for 2010 (til DBH), Rapport og

Planer for 2010-2011, endelig årsregnskap for 2010 og halvårsregnskap for 2011. Institusjonene som manglet dokumentasjon ble per brev bedt om å ettersende denne dokumentasjonen.

Med utgangspunkt i første halvårsregnskapet for 2011 med ledelseskommmentar og forslag til statsbudsjett for 2012, ble 7 institusjoners økonomiske situasjon vurdert. Blant de 7 institusjonene viste 3 institusjoner et negativt driftsresultat per 1. halvår og 4 institusjoner hadde negativ egenkapital ved årsskiftet fra 2010 til 2011. For detaljer se vedlegg 7.

Oppfølging i 2012

Departementet gjennomgikk og analyserte den økonomiske situasjonen for de private høyskolene ut fra foreløpig årsregnskap 2011 (vedlegg 8–9). I analysen ble det gjort en risikovurdering av alle høyskolene som dannet grunnlag for videre oppfølging. Etter denne gjennomgangen innkalte departementet de to høyskolene med høyest resultatgrad og egenkapitalprosent, Campus Kristiania – Markedshøyskolen og Norges informasjonsteknologiske høyskole, for individuelle møter i juni 2012. I møtene understreket departementet at statstilskudd og egenbetaling skal komme studentene til gode, og ba høyskolene sende en skriftlig redegjørelse for den økonomiske situasjonen som var blitt presentert. Begge høyskolene sendte redegjørelsen til departementet i etterkant (vedlegg 10–11). Redegjørelsene gav ikke grunnlag for videre oppfølging i 2012, men departementet ga tilbakemelding om fortsatt oppmerksomhet på disse utfordringene.

Oppfølging i 2013

Departementet gjennomgikk samtlige private høyskolars rapporter og planer for 2012–2013, ledelseskommmentarer og årsregnskap for 2012 og gjennomførte på grunnlag av dette en analyse av samtlige høyskoler (ettersendes når den er ferdig behandlet i departementsledelsen).

I analysen ble private høyskoler kartlagt i 3 grupper basert på egenkapitalandel: Gruppe 1 med en egenkapitalandel høyere enn 30 %, gruppe 2 med en egenkapitalandel på 15–29 % og gruppe 3 med en egenkapitalandel på under 15 %. Departementet følger spesielt opp institusjonene i gruppe 1 og gruppe 3.

Gruppe 1 består av 15 høyskoler.

Departementet har gjennomført særskilt oppfølging av følgende høyskoler i gruppe 1:

Campus Kristiania – Markedshøyskolen (CK) ble innkalt til et møte i departementet i juni. På møtet understreket departementet igjen at statstilskudd og egenbetaling må komme studentene til gode. CK forklarte på møtet at høyskolen har behov for å ha en solid egenkapitalbase som er tilpasset høyskolens strategisk behov – som blant annet å utvide studietilbudet, øke antall studenter og få flere faglige og administrative ansatte. Se for øvrig CKs notat sendt til departementet 17. juni d.å. (vedlegg 12)

Departementet planlegger å iverksette en særskilt oppfølging av Norges informasjonsteknologiske høyskole, Westerdals høyskole og NISS høyskole som er under samme konsern, Anthon B Nilsen Utdanning AS, og som også er i gruppe 1.

Departementet sendte også separate brev (vedlegg 13–16) til Ansgar teologiske høyskole, Den norske eurytmihøyskole, Rudolf Steinerhøyskolen og Fjellhaug internasjonale høyskole i gruppe 1 der det ble bedt om mer detaljert informasjon om disposisjoner i driftsregnskapet og balansen. Disse fire institusjonene har fått frist til 20. september d.å. Fjellhaug internasjonale høyskole har også bedt om et møte med departementet og dette møtet er planlagt avholdt i begynnelsen av oktober. Departementet skal vurdere den videre oppfølgingen når tilbakemeldingene er mottatt.

For de øvrige 7 høyskolene vil departementet vurdere den videre økonomiske utviklingen og sammenhengen med utdanningsaktivitet basert på årsrapport og årsregnskapsrapport for 2013.

Gruppe 2 består av 4 institusjoner.

Departementet sendte et brev (vedlegg 17) til Haraldsplass diakonale høyskole der det ble bedt om tilleggsdokumentasjon. Høyskolen sendte svar (vedlegg 18) i september. Departementet skal gå gjennom tilsendt dokumentasjonen og vurdere den videre oppfølgingen.

Departementet har også tatt kontakt med Baratt Due musikk institutt og bedt om tilleggsinformasjon tilknyttet noter for segmentregnskap (vedlegg 19). For de to øvrige høyskolene i denne gruppen, BI og Diakonhjemmet høyskole, vil departementet vurdere oppfølgingen basert på den videre økonomiske utviklingen.

Gruppe 3 består av 4 høyskoler.

Departementet innkalte NLA høyskolen (NLA), Høyskolen for ledelse og teologi (HLT) og Høyskolen diakonova (HD) til separate møter i juni d.å. På møtet ga departementet uttrykk for bekymring for institusjonenes svake økonomi og at institusjonene ikke må komme i en situasjon der studenters studie plasser står i fare. Departementet presiserte også at egenkapitalen skal være positiv og bør være på et forsvarlig nivå der det tas hensyn til finansiell og driftsmessig risiko og finansieringsbehovet knyttet til strategiske satsninger (brev til institusjonene etter møtene er vedlagt. Se vedlegg 20–22). HLT sendte svar 10. september (vedlegg 23) og departementet vil vurdere behov for tiltak og videre oppfølging. Høyskolen Diakonova fikk svarfrist 30. september og NLA 1. november.

Departementet har gjennomført en særskilt oppfølging (vedlegg 24) av Betanien diakonale høyskole (BDH) angående skolens svake økonomi. BDH svarte 22. august (vedlegg 25), der det opplyses at den negative egenkapitalen vil bli snudd gjennom kapitalinnskudd fra eierne. Departementet vil følge opp dette ved kontroll av høyskolens årsrapport og årsregnskap for 2013.

Om kontakt med Atlantis medisinske høyskole (AMH)

AMH tilbyr studier som er akkreditert av Nasjonalt organ for kvalitet i utdanningen (NOKUT). AMH får ikke statstilskudd, men de akkrediterte studiene gir studentene rett til støtte fra Statens lånekasse for utdanning. AMH skal la egenbetaling fra studentene komme studentene til gode, jf. universitets- og høyskoleloven § 7-1 annet ledd.

På bakgrunn av et oppslag i Aftenposten i august 2012 om at AMH skulle ha betalt ut utbytte, sendte departementet i september 2012 et brev der vi anmodet om informasjon. Vi ønsket opplysninger om hvorvidt det var betalt utbytte, og i så fall hva grunnlaget for dette var og hvordan høyskolen sikrer at egenbetaling kommer studenter til gode. AMH har gitt departementet en overordnet oversikt over utbytte og konsernbidrag, og vi har innhentet Atlantis' årsregnskap for 2011 fra Brønnøysundregistrene. På bakgrunn av dette legger departementet til grunn at Atlantis har gitt konsernbidrag på 21,7 mill. kroner til morselskapet Atlantis Holding AS i perioden 2008–2011.

Departementet ba på bakgrunn av dette AMH om en ytterligere redegjørelse for hvordan høyskolen har sikret at egenbetaling kommer studentene til gode. AMH peker bl.a. på at utbetalt utbytte må ses i sammenheng med omfattende investeringer fra eier, og at eieren gjennom mange år lot være å ta ut utbytte. Atlantis mener det ikke er noe misforhold mellom det eier har bidratt med og det hun har tatt ut. Atlantis viser også til at det i perioden der det har vært tatt ut utbytte, har vært en lang rekke forbedringer og vesentlige investeringer som skal ha kommet studentene til gode. Departementet mener imidlertid at redegjørelsen i liten grad er underbygget av tallmateriale eller dokumentert på annet vis, og har bedt om ytterligere dokumentasjon innen 4. oktober 2013.

Ekspertgruppe for å utrede regelverket for tilskudd til og tilsyn med private høyskoler og fagskoler

NOKUT fører tilsyn med kvaliteten i høyere utdanning og fagskoleutdanning, jf. universitets- og høyskoleloven § 2-1. Dette innebærer at NOKUT fører tilsyn med kvaliteten på utdanningen ved private høyskoler som er akkreditert eller har akkrediterte studietilbud og med fagskoler. Kunnskapsdepartementet fører tilsyn med private høyskoler og fagskoler som mottar tilskudd fra det offentlige, jf. universitets- og høyskoleloven § 8-3 tredje ledd og fagskoleloven § 8 annet ledd.

Private institusjoner skal la statlige driftstilskudd og egenbetaling komme studentene til gode, jf. universitets- og høyskoleloven § 7-1 og fagskoleloven § 9. Private høyskoler som mottar statstilskudd, kan ikke gi økonomisk utbytte eller på annen måte overføre overskudd til eier eller dens nærstående. Ut over dette setter ikke lovverket krav til institusjonenes bruk av tilskudd og egenbetaling, men departementet setter vilkår i tilskuddsbrev.

Departementet kan fastsette forskrift om tilsynet departementet fører, men denne hjemmelen er ikke benyttet. Tilsynsansvaret er for øvrig ikke nærmere presisert, og departementet mener det er ikke er godt nok definert hvordan departementet kan sørge for oppfølging av de aktuelle bestemmelsene. Departementet har på bakgrunn av dette, besluttet å sette sammen en

ekspertgruppe for å utrede regelverket for private høyskoler og fagskoler. Ekspertgruppen får følgende mandat:

Ekspertgruppen skal:

- a) Klargjøre innholdet i universitets- og høyskolelovens og fagskolelovens bestemmelser om at statlig tilskudd og egenbetaling skal komme studenter til gode, herunder utrede behovet for nødvendige presiseringer og endringer i regelverket for å sikre formålet.
- b) Utrede departementets tilsynsansvar, jf. universitets- og høyskoleloven og fagskoleloven.
- c) Klargjøre departementets tilsynsansvar og foreslå ev. endringer for å sikre en hensiktsmessig gjennomføring av tilsyn.
- d) Utrede alternativer og foreslå hvordan tilsynet bør utføres og organiseres.
- e) Minst ett av forslagene skal kunne gjennomføres innenfor uendret ressursbruk.

Arbeidet skal ferdigstilles i løpet av 2014.

4. Eventuelt oppdatert rutine for tilskuddskontroll etter 14. desember 2004

Rutinen har ikke blitt endret etter 2004 og det er derfor den samme rutinen som fremdeles gjelder.

Med hilsen

Arne Lunde (e.f.)
avdelingsdirektør

Zheng Ørvim Yuan
seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskrevne signaturer.